

ficientem diligentiam tamquam legitimus potest se gerere. vi, 154, n. 32.
Dubitans de bello justo, vide bellum.
Dubitans an casus sit reservatus vel privilegium aliquod concessum, reservatio non obligat, et privilegium non juvat. vi, 155, n. 38.

DUBIUM.

Dubium de voto emisso, vide votum.
In dubio de jure possessionis ad quem scilicet pertineat, favendum est reo. vi, 154, n. 23.
Dubium cum stat post sufficientem diligentiam an sit lex vel non (et idem est de voto) non obligat talis lex. vi, 153, n. 36.
Dubium de re possessa, vide possideo.
In dubiis melior est conditio possidentis. Non solum hoc intelligendum in materia justitiæ, sed etiam in aliis virtutibus. vi, 147, n. 10.
In dubiis tutior pars est eligenda, et quomodo principium hoc debeat intelligi. vi, 147, n. 10.
In dubiis juris, et facti quomodo sit operandum. vi, 147, n. 10.
In dubio de potestate prælati, vel legitima electione, si post sufficientem diligentiam maneat dubium, judicandum est in favorem subditorum. vi, 154, n. 37.

DUELLUM.

Si calumniator provocat hominem ad duellum, qui calumniam patitur, poterit iste

ex consensu principis duellum acceptare. vii, 504, n. 5; 505, n. 6.

DULIA.

Dulia est pars potentialis justitiæ, et pars observantiæ. vi, 487, n. 1, vide justitia et observantia.
Quando aliquid creatum sumitur pro motivo actus adorationis, talis adoratio est dulia etiamsi persona, cui exhibetur, sit divina. vii, 662, n. 23.
Quod est materiale respectu religionis, comparatur ad dulum formaliter. vii, 633, n. 44.
Dulia est propter Deum, et ordinatur ad Deum ultimate. vii, 633, n. 45.

DURATIO.

Duratio est ipsamet existentia non discontinuata. iv, 222, n. 29.
Duratio, vel diuturnitas temporis solum est circumstantia aggravativa in actu morali. v, 840, n. 14.
Duratio primi instantis an pertineat ad substantiam actus boni, vel mali. v, 873, n. 30.
Duratio in actu bono, vel malo per unam horam verbi gratia, non facit malitiam, vel bonitatem infinitam nisi tantum in potentia. vi, 27, n. 4.
Duratio visionis, vide perpetuitas.

E.

EBION.

Ebion negavit Christum Deum, vide incarnatio.

EBRIUS.

Ebrius, vide actio.

ECCLESIA.

Ecclesia non potest deficere a fide. i, 433, n. 5.
Ecclesia primis 400 annis sequebatur traditiones non scriptas, sicut modo. i, 439, n. 16.
Probationes sequuntur. i, 439, n. 16.
Christus non deseruit Ecclesiam sicut perperam dicunt heretici. i, 439, n. 17.

Ecclesia sequenda est in omnibus, et hæreses inde oriuntur, quia non credunt Ecclesiæ. i, 434, n. 8.
Ecclesia judicat quodnam sit purum Dei verbum. i, 436, n. 12.
Ecclesia et Scriptura in diverso genere se habent, et quælibet illarum propter suam supremam auctoritatem est ratio sui et aliorum: Ecclesia in genere ministeriali in proponendo, Scriptura in genere formali, et in testificando. i, 439, n. 16.
Ecclesia et fides habent confirmationem extrinsecam suæ infallibilitatis ab effectibus, scilicet a miraculis. i, 439, n. 17.
Ecclesia non evangelizat aliunde evangelia quam quod evangelizatum est, sed idem explicat. i, 441, n. 21.
Ecclesia et ejus Romanus pontifex potest considerari, vel ex propriis, vel ex his quæ habent ex infallibili assistentia Spiritus sancti, secundum promissionem Christi. i, 441, n. 23.
Ecclesia est columna et firmamentum veritatis. i, 441, n. 23.
Quod videtur Ecclesiæ non videtur hominibus solum, sed etiam Spiritui sancto. i, 441, n. 23.
Credimus Ecclesiam esse visibilem, non quia credimus aliquid ut visibile, cum fides sit de non visis. i, 441, n. 23.
Ecclesia non condit Scripturam, sed conditam explicat auctoritate et assistentia divina. i, 460, n. 12.
Ecclesia non reddit de fide omnia quæ declarat, sed solum illa quæ declarat ut pertinentia ad fidem. i, 460, n. 12.
Ecclesia non potest errare in gubernatione et moribus dirigendis, licet ea quæ ad mores pertinent non credantur. i, 460, n. 12.
Ecclesia nunquam proponit tamquam de fide illa quæ nullo modo immediate sunt revelata, neque implicite, neque explicite. i, 460, n. 12.
Ecclesia est instrumentum proponendi infallibiliter ex assistentia Spiritus sancti res credibiles, et seipsam. vii, 17, n. 7; 273, n. 18. Vide fides.
Ecclesia non concurrit ad rationem formalem specificativam fidei, nisi tamquam conditio seu applicativum eorum quæ sunt fidei. vii, 18, n. 9.
De fide est esse in Ecclesia aliquam visibilem regulam exterius proponentem et determinantem, sed fidei. vii, 140, n. 4.
In Ecclesia, etiam in lege veteri, fuit aliqua visibilis regula, ad quam pertinebat cognoscere de lege, et de veritate doctrinæ. vii, 128, n. 6, vide lex vetus.
In Ecclesia datur potestas judicandi, et de-

terminandi ea, quæ de fide tenenda sunt. vii, 162, n. 4, vide Scriptura sacra.
Ista autem potestas et regula non ponitur in tota Ecclesia, sed in uno supremo capite. vii, 178, n. 8; 186, n. 11.
Imo in lege veteri, in Ecclesia erat supremum caput in spiritualibus, scilicet, summus sacerdos. vii, 186, n. 11.
Ecclesia non est fundata supra confessionem fidei absolute sumptam, et secundum quod sit a quolibet homine, sed secundum quod fuit facta ab Apostolo Petro. vii, 179, n. 10.
Ecclesiæ unitas non servatur, nisi unum sit supremum caput in ea. vii, 174, n. 26; 241, n. 29.
Et hoc caput debet esse visibile, et quare. vii, 192, n. 30.
Neque est eadem ratio de regimine politico pro toto universo. vii, 193, n. 31.
Supremum autem caput in Ecclesia est Romanus episcopus successor Petri, non solum in episcopatu urbis Romæ, sed etiam in universali regimine totius Ecclesiæ. vii, 196, n. 2.
In Ecclesia possibilis est casus quo ipse pontificatus ab episcopatu urbis Romæ dividatur. vii, 208, n. 22.
Unde absolute in Ecclesia est potestas uniendo pontificatum alteri episcopatu, aut illum sine episcopatu alicui retinendi. vii, 208, n. 22.
In Ecclesia est potestas designativa, seu electiva pontificis. vii, 214, n. 3; 249, n. 12; 234, n. 12.
Hæc potestas tradita est Ecclesiæ a Christo Domino proxime et formaliter et ordinario modo, regulative autem seu architectonice ipsi papæ. vii, 216, n. 6.
In Ecclesia non est potestas collativa pontificatus, sed ad solum Christum pertinet: Ecclesia vero solum determinat, et designat personam. vii, 218, n. 9.
Ecclesiæ potestas, eo quod possit papam eligere non est supra papam. vii, 221, n. 16; 255, n. 11.
Et licet hæc potestas sit de jure divino, non tamen eodem jure applicata est ad determinatas personas; unde potest Ecclesia et pontifex hoc variare, secundum quod necessitas postulaverit. vii, 223, n. 21.
Ad Ecclesiam pertinet declarare et determinare quod papa sit canonicè et legitime electus, et quomodo. vii, 234, n. 12.
Ecclesia non potest errare in acceptanda quacumque regula fidei, sive scripta ut liber canonicus, sive animata ut est papa. vii, 236, n. 44.
Ecclesia acceptat electionem papæ, et electum quatenus acceptat illum ut regulam

- infallibilem fidei, et caput supremum. vii, 243, n. 29.
- Non solum pie creditur, sed per consequentiam infallibilem infertur Deum non permissurum quod eligatur et acceptetur a officio ab Ecclesia qui vere non habet condiciones ad id requisitas. vii, 243, n. 31.
- Ad Ecclesiam pertinet judicare in omni eventu, quo datur rationabile dubium de veritate papæ, aut electionis ejus. vii, 254, n. 10.
- Imo Ecclesia potest judicare et deponere papam, qui re est innocens, probatur tamen nocens. vii, 255, n. 13.
- Impossibile tamen videtur quod Ecclesia judicet aliquem non esse papam, qui vere et in re sit papa. vii, 255, n. 13.
- Non tamen directe ab Ecclesia papa judicatur: quomodo autem fiat. vii, 256, n. 14; 257, n. 16.
- Ecclesiæ auctoritate congregari potest Concilium generale, ut tractetur de depositione, vel segregatione papæ propter crimen hæresis. vii, 262, n. 24.
- Ecclesia non habet potestatem supra papam, etiam in casu hæresis: quomodo autem cum hoc stet quod deponatur ab Ecclesia. vii, 260, n. 21.
- In Ecclesia, ejusque capite est auctoritas infallibilis ad discernendum ea quæ pertinent ad sacram, et authenticam Scripturam. vii, 267, n. 8; 278, n. 30.
- Ecclesia temporibus Apostolorum usa fuit editione LXX interpretum. vii, 281, n. 37.
- Ecclesia nunquam fuit sine sincera et pura Scripturæ editione. vii, 283, n. 42.
- Ecclesia pures admittit translationes Scripturæ si vulgatæ non contrariantur. vii, 283, n. 42.
- In Ecclesia est potestas ad canonizandum sanctos, in quo errare non potest, et oppositum est impium et scandalosum, errorique proximum. vii, 297, n. 8.
- Ut Ecclesia celebret festum de aliquo tamquam de sancto, sufficit probabilitas et moralis certitudo de sanctitate ejus, non vero requiritur sententia, et judicium canonicum. vii, 302, n. 20.
- Ecclesia instituit legem de veneratione personæ sacræ ex motivo virtutis religionis, et non virtutis duliæ. vii, 624, n. 21; 626, n. 24.
- Ecclesia fuit in statu innocentie quasi materialiter et veluti in potentia. vii, 118, n. 30.

ECTASIS.

Ectasis est effectus amoris et quid sit. vi, 206, n. 7.

EFFECTUS.

- Effectus a Deo tripliciter procedunt. iii, 347, n. 2.
- Effectus a Deo tripliciter procedunt. iii, 347, n. 2.
- Unus numero effectus non potest exire a duabus causis adæquatis et totalibus creatis. iv, 651, n. 27; 655, n. 33.
- Effectus prout talis nequit specificare. v, 52, n. 16.
- Effectus secutus ex omissione, vide omisio.
- Idem potest produci adversis causis, in eodem instanti efficienter concurrentibus secundum diversos respectus. viii, 38, n. 15.
- Quando aliquis effectus est motivum volendi causam, voluntas terminata ad effectum pendet ex voluntate terminata ad causam. viii, 119, n. 32.

EFFICACIA.

- Efficacia divina duplex respectu liberi nostri arbitrii. iii, 201, n. 7.
- In quo consistat. iii, 201, n. 8.
- Probatur inevitabilis, nec tamen læsiva nostre libertatis. iii, 202, n. 10.
- Infallibilis est non ex coactione, et coarctatione causarum inferiorum. iii, 202, n. 11; 205, n. 15.
- Sensus D. Thomæ super hanc efficaciam explicatur. iii, 203, n. 12.
- Item duplex ejus inevitabilitas. iii, 204, n. 13.
- Efficacia in antecedenti quomodo dissentiat Calvinus a Thomistis. iii, 206, n. 16.
- Qua ratione a quibusdam probatur hæc efficacia destruere libertatem nostram. iii, 207, n. 17.
- Efficacia divinæ gratiæ in nobis ex omnipotentia, et dominio Dei posita est. ii, 209, n. 20.
- Efficacia interna divinæ voluntatis causativa, non suppositiva nostri consensus qui-

- bus principiis theologicis nitatur. iii, 410, n. 12, vide voluntas divina.
- Efficacia antecedens quomodo efficax ad operandum. iii, 458, n. 58.
- Efficacia infallibilis qua Deus operatur reducit ad divinam prædefinitionem. iii, 624, n. 11; 625, n. 12.
- Ad summam potestatem, et dominium quod habet in homines. iii, 625, n. 13.
- Efficacia intentionis est executiva finaliter, non effective. iii, 708, n. 13.
- Efficacia voluntatis in suis actibus explicatur, et etiam inefficacia. v, 434, n. 18, vide voluntarium et voluntas.
- Efficacia non negatur voluntati ex eo quod non sequatur effectus ob impedimentum extrinsecum, bene tamen si non sequatur, quia mutat propositum. v, 427, n. 59.
- Efficacia creata frustrabilis est, non tamen divina. v, 427, n. 59.
- Efficacia in Deo affectus et effectus eadem est. v, 427, n. 59.

EFFICIO.

- Efficiens, vide principium efficiens.
- Efficiens non solum producit existentiam, sed etiam quidditatem. v, 47, n. 7.
- Quare per causam efficientem non fit demonstratio. v, 48, n. 9.
- Duæ causæ efficientes totales, una increata, altera creata non repugnant simul, sicut duo ultimi fines totales. v, 107, n. 43.
- Causæ efficientis munus supplet Deus, et quomodo. v, 194, n. 56, vide Deus.

ELECTIO.

- Electio absoluta ad gloriam an sit ante prævisa merita, vel subsequatur. iii, 659, n. 4.
- Electio ad gloriam, seu ad finem præcedit prædestinationem meritorum, et gratiæ non communem reprobis, et prædestinationis. iii, 678, n. 20.
- Electio ad gratiam efficacem, et ad auxilia congrua est voluntas circa media. iii, 678, n. 21.
- Electio personarum in particulari ad Christum pertinet. iii, 745, n. 6; 740, n. 7.
- Electio ad media pure talia terminatur. v, 81, n. 8.
- Electio quomodo se habeat respectu finis intermedii. v, 82, n. 9; 783, n. 70.

- Electio potest fieri minoris boni præ majori, non tamen præ summo bono, et ut tali proposito. v, 254, n. 25.
- Electio minoris, aut æqualis boni nequit esse sine motivo, aut iudicio medio quo præmineat tale bonum. v, 559, n. 9.
- In tali electione sufficit pro motivo ipsam voluntatem illud minus bonum velle pro sua libertate, ita quod reddatur pro ratione voluntas. v, 561, n. 13.
- Electio facta a Deo semper est de meliori ex parte motivi, quod est sua gratiosa liberalitas, licet non semper de meliori ex parte rei electæ. v, 563, n. 20.
- Electio non potest esse de medio impossibili indicato ut tali, quia electio est voluntas efficax. v, 567, n. 1.
- Electio substantialiter, et entitative est actus elicitus a voluntate: ordinative, seu directive est actus intellectus. v, 543, n. 2.
- Electio non pertinet elicitive ad prudentiam, sed regulative. v, 556, n. 35.
- Electio regulatur a prudentia non medio actu imperii, sed consilio, et iudicio. v, 600, n. 21.
- Electio prælati facta ex metu an sit valida, vide cardinales, clerus, contractus, Ecclesia, imperator, papa et populus.
- Multis de causis vitiosa potest reddi electio papæ, aut dubia, etiam si a legitimis electoribus fiat. vii, 229, n. 2.
- Si persona cujus electio fit sit hæreticus manifestus, vel si iudicio sit privatus, et non sit vir, nulla est electio. vii, 229, n. 2.
- Electio legitima papæ ex speciali auxilio et providentia Spiritus sancti fit. vii, 230, n. 4.

ELICIO.

Elicere, vide actus interior, violentia et voluntas.

ELECTOR.

Electores papæ proponunt electionem et electum, non tamquam personæ particula res sed in persona Ecclesiæ. vii, 243, n. 29.

ELECTUS.

Electi quantum ad numerum pauci, quantum ad pretium magni. i, 409, n. 41.

ELEMOSYNA.

Elemosynam esse in præcepto colligitur ex sacra Scriptura. v, 833, n. 75.

ELEVATIO.

Elevatio præcedit beatificationem, estque dispositio ad canonizationem, et quid sit dicitur. vii, 295, n. 4.

Elevatio quadrupliciter contingit. viii, 442, n. 18.

ELICIENTIA.

Elicientia, vide actus interior, violentia, et voluntas.

ELOHIM.

In principio creavit Elohim plurali numero. iv, 497, n. 13; 498, n. 16.

Non sequitur ex hoc loco Scripturæ, quod alii fuerint creatores cum Deo, Isaias enim dicit, quod Deus solus creavit, et nullus alius secum. iv, 497, n. 13; 498, n. 16.

Quod autem verbum creandi, debeat sumi rigorose, scilicet ex nihilo. iv, 497, n. 13; 498, n. 16.

EMANATIO.

De emanatione passionum. iv, 715, n. 36.

EMBRYO.

Embryo in genere animalis non est species perfecta, sed tendens ad perfectam. v, 798, n. 24.

ENS.

Omne ens creatum est ens per participationem, est ab alio non per essentiam esse tale et a se. i, 686, n. 4.

Nihil reale convertitur cum ente, et adæquat ipsum, nisi sit ipsum ens, siquidem ita transcendens est quod extra ipsum nihil est. i, 660, n. 7, vide bonum.

In passionibus entis radicale et formale coincidunt, et solum distinguuntur penes diversos conceptus seu habitudines. i, 667, n. 22.

Omne ens in quantum ens, est in actu, et suo modo perfectum; et omne perfectum habet rationem boni. i, 672, n. 1.

Passio entis eo modo quo passio est, non potest addere supra ens, possuntque importare solum connotationem aliquam alijus respectus rationis, juxta quam distinguantur ab ipso ente, et superaddant ei. ii, 53, n. 1.

Verum bonum, unum non possunt addere supra ens, nisi aliquid rationis. ii, 53, n. 1.

Ens rationis quomodo consistat in cognosci, et dicatur habere esse per rationem. iii, 43, n. 35.

Entis rationis ad formationem quid requiratur. iii, 50, n. 53; 51, n. 56.

Ens rationis quomodo cognoscitur a Deo antecedenter ad intellectum nostrum. iii, 54, n. 58.

Ens antecedenter ad verum quomodo dicit ordinem ad intellectum. iii, 118, n. 11.

Entis differentie possibile et necessarium. iii, 382, n. 1.

Si prædicetur de ente completo est completum, si de ente incompleto est incompletum. viii, 536, n. 26.

ENTITAS.

Omnis entitas constituens quidditatem, licet sit actualitas ex se tamen antecedenter ad esse existentie est nihil, et in potentia ad essendum extra causas. ii, 4, n. 10.

Entitate carentia, et ei opposita non habent ideam in Deo. iii, 56, n. 4.

EPICUREI.

Epicurei omnes delectationes esse bonas dicebant. vi, 215, n. 12, vide Stoici.

EPIKIA.

Epiikia in quo dictamine fundatur. v, 113, n. 12.

Et quomodo interpretetur legem. v, 385, n. 5.

Epiikia quomodo faveat exceptioni legis instante necessitate, et difficili recurso ad superiorem. vi, 160, n. 9.

Epiikia ad justitiam legalem pertinet. vi, 487, n. 31, vide justitia.

Epiikia ad quid ponatur, et quid sit. vii, 696, n. 18.

EPIRIASMUS.

Epiriasmus est species parvipensionis in impedimento propria voluntatis consistens, vide ira et parvipensio.

EPISCOPUS.

Episcopi sunt gubernatores Ecclesiarum, non ut legati, aut vicarii papæ, sed ut ordinarii dependenter tamen ab illo. vii, 195, n. 37.

Episcopi olim poterant concedere licentiam ut aliquis coleretur pro sancto. vii, 293, n. 2.

Nunquam tamen habuerunt jus canonizandi absolute et pro tota Ecclesia aliquem, sed concedebant ut in memoriam illius erigeretur altare, et fierent preces in suis diocesis. vii, 295, n. 6.

Istam autem auctoritatem quam habebant episcopi, Alexander III, soli pontifici reservavit. vii, 296, n. 7.

Episcopi secundum jus commune antiquum habebant facultatem dispensandi in irregularitate homicidii voluntarii illiciti. vii, 634, n. 46.

Nec per decretum Concilii Tridentini eis conceditur, nec tollitur. vii, 635, n. 48.

Probabilius est episcopos non posse secundum jus antiquum dispensare in irregularitate homicidii voluntarii illiciti occulti. vii, 580, n. 1.

Probabile tamen est potuisse dispensare quantum ad obtinendum et retinendum beneficium simplex, et quantum ad retinendum beneficium curatum. vii, 581, n. 4.

Episcopi poterant dispensare in administratione ordinum minorum, non tamen in eorum susceptione. vii, 581, n. 5.

Probabilius est non posse episcopos idem circa dispensationem in eadem irregularitate post Concilium Tridentinum. vii, 581, n. 6.

Non possunt episcopi dispensare irregula-

ritate homicidii casualis publici. vii, 582, n. 7.

Bene tamen in irregularitate homicidii occulti. vii, 582, n. 7.

Etiamsi ex malitia alicujus sit deductum ad forum contentiosum. vii, 633, n. 45.

Post Concilium Tridentinum non possunt episcopi dispensare in irregularitate proveniente ex mutilatione voluntaria publica, sive licita, sive illicita. vii, 635, n. 49.

Possunt tamen dispensare in ea quæ provenit ex mutilatione illicita, quæ non est publica. vii, 635, n. 47.

ERASMUS.

Erasmus erravit dicendo symbolum Apostolorum ab ipsis non fuisse editum. vii, 134, n. 2.

ERROR.

Error speculativus non fuit primum peccatum in Angelo. iv, 936, n. 14, vide beatitudo, dæmon et Græcorum error.

Error de Deo quantum est ex se contrarius est visioni beatæ, non tamen ejus contrarietas exercetur ex parte subjecti. v, 302, n. 63.

ERUBESCENTIA.

Erubescencia est species timoris, quando timor est de turpitudine committenda. vi, 226, n. 2, vide timor.

ESSE.

Esse tale per essentiam dupliciter dicitur: primo quatenus ly per essentiam opponitur ei, quod est per participationem: secundo ut opponatur ei quod est tale accidentaliter, et sic esse tale per essentiam, est essentialiter. i, 685, n. 2.

Aliud est esse essentiae, et aliud esse existentiae. i, 686, n. 4.

Esse creatum est proprius effectus Dei in fieri, et conservari. ii, 2, n. 2; 40, n. 24; 12, n. 4.

Esse, est id quod est magis intimum unicuique rei, et profundius inest omnibus, quia est formalissimum respectu omnium, quæ in aliqua re sunt. II, 2, n. 2; 10, n. 24; 12, n. 4.

Per ly esse res quod est intimum non solum intelligitur esse existentiae, sed etiam esse essentiae, et in universum de omni eo, quod habet rationem entis participati a Deo. II, 8, n. 17.

Esse sequitur ad formam per se non absolute, sed in quantum tale verbi gratia ad formam humanam sequitur existentia ut humana, id est, ut sic restricta, et limitata et specificata. II, 15, n. 13.

Esse creatum est proprius effectus Dei, non absolute, et quantum ad omnia, nec ut talis speciei, nec ut transmutabile est, sed in quantum communicabile per influxum totalem. II, 15, n. 15.

Esse est effectus proprius Dei, secundum rationem ultimæ actualitatis, et secundum universalitatem suam qua respondet enti ut ens. II, 15, n. 15.

Esse secundum id quod habet de restrictione et specificatione, ex parte talis vel talis naturæ, cuius est esse, correspondet agenti creato quod producendo formam seu naturam producit etiam esse, ut restrictum ad talem formam. II, 15, n. 15.

Esse ubique est proprium Dei. II, 53, n. 2.

Deus dicitur esse ubique quantum ad omnia loca simpliciter, qua est in omnibus locis positivis actu, virtualiter autem etiam in infinitis, quæ poni possunt, et hoc ab intrinseco suæ naturæ. II, 53, n. 2.

Licet Deus sit totus in quolibet loco, non tamen dicitur esse totaliter respectu effectuum. II, 53, n. 2.

Esse ubique duo involvit, scilicet extensionem ad omne ubi, seu ad omnem locum, et modum existendi in quocumque loco, et in quocumque ubi. II, 53, n. 1.

Licet aliqua creatura possit esse ubique secundum quid et per accidens, non tamen simpliciter, neque per se, et ex sua natura. II, 53, n. 1.

Omne esse creatum est a Deo qui est principium totius esse, siquidem est primum et maximum ens. II, 687, n. 2.

Esse reale dicitur duobus modis: primo, ut opponitur enti rationis seu ex nihilo; secundo, ut est idem quod ratum et firmum, et sic opponitur rei non permanenti seu durandi, aut intentionali modo se habenti, quia non firmatur, neque habet radicem in subjecto, sicut colores transeunt per aerem in oculum in speciebus. II, 702, n. 5.

Esse aliquid per essentiam plus dicit, quam

esse aliquid essentiale, nam illud est proprium Dei. v, 290, n. 34.

ESSENTIA.

Tam divina essentia quam attributa et relationes, et quidquid formaliter est in Deo habent unicam et eandem intelligibilitatem, et immaterialitatem. II, 457, n. 11.

Attributa et relationes etiam prout a nobis concipiuntur distinctione rationis ab essentia, adhuc ex parte sua, seu ex parte rei cognitæ non possunt habere rationem objecti secundarii, licet ex parte modi cognoscendi ex parte nostra dicant connotationem ad creaturas per ordinem ad quas concipiuntur. II, 457, n. 13.

Licet Personæ et attributa pertineant ad objectum primum fidei inadæquate, non tamen munus et officium speciei convenit attributis et essentiae, sed sola essentia reddit intelligibiles relationes, et attributa ut ratio formalis. II, 460, n. 17.

Sola essentia habet rationem principii fecundantis intellectum paternum, per modum principii, et speciei. II, 460, n. 17.

Nulla est similitudo seu representatio divinæ essentiae creata, tenens se ex parte objecti, id est, habens vicem seu representationem objecti ut est in se. II, 226, n. 6.

Deus non potest beatificare ratione essentiae non visis Personis, et ita ratione solius essentiae non beatificat, si ly solum excludat Personas ut necessario requisitas ad beatificandum, licet non præsentent ipsam rationem formalem beatitudinis. II, 327, n. 34.

Divina essentia est ens simplicissimum, utpote actus purus, nullam admittens compositionem, neque adjectionem ex sua ratione formali, unde debet constitui in essentia, et singularizari in individuo. II, 150, n. 6.

Essentia divina quomodo ad creaturas comparata a nobis intelligenda. III, 15, n. 9. Qualis est ejus cum eis similitudo. III, 23, n. 41; 25, n. 16.

Essentia divina ut cognita, et affecta seu expressa non est idea, sed ut cognoscens, et exprimens. III, 27, n. 22.

Est similis creaturæ similitudine eminentiali et inadæquata, non formali et limitata. III, 28, n. 25.

Essentia divina non exercet officium ideæ secundum ipsam essentiam absolute sumptam, sed comparative ad creaturas. III, 30, n. 29.

Essentiæ divinæ ad creaturas comparatio duplex, eminentialis et formalis, utraque explicatur. III, 45, n. 49.

Essentia divina dupliciter accipi potest. IV, 188, n. 4.

Quomodo est, et quomodo non est de conceptu Personarum. IV, 189, n. 6.

Essentia divina, secundum se, est res subsistens, sed non persona. IV, 52, n. 28.

Non valet hoc argumentum: Essentia divina nec gignit, nec gignitur, nec procedit; sed quod nec gignit, nec gignitur, nec procedit, non est Deus: ergo essentia divina non est Deus. Est enim ibi fallacia accidentis. IV, 61, n. 39, 40.

Non valet etiam illud: Relatio, seu persona est essentia: essentia autem est communis: ergo persona est communis. IV, 52, n. 28, vide relatio.

ESSENIUS.

Esseni Judæorum secta quid de gratia et libero arbitrio sentirent. III, 142, n. 2.

EUBULIA.

Eubulia est virtus quæ ponitur pro consilio, pertinet quæ ad intellectum, sicut synesis et prudentia. v, 600, n. 21, vide prudentia et synesis.

Eubulia est virtus consiliativa, sive inquisitiva. VII, 833, n. 1.

EUCCHARISTIA.

In eucharistia quoad sumptionem considerata mittitur Filius ad sumentem: in eucharistia vero quoad consecrationem mittitur Filius specialiter ad sacramentum. IV, 461, n. 16.

Sub specie aliena; et sic est visibilis per aliud, non per se. IV, 461, n. 16, vide præsentia realis.

Eucharistiam suscipiens ex unitate vel alio peccato veniali, si tamen sit in gratia, recipiet fructum illius. v, 756, n. 44.

Eucharistia est sacramentum dignissimum. VII, 132, n. 9.

Pro sacramento eucharistiæ ponitur specia-

lis articulus, et quare. VII, 133, n. 10, vide sacramentum eucharistiæ.

Eucharistia verum sacramentum, a reliquis distinctum. S. Thomæ ratio vindicata. IX, 386.

Eucharistia verus animæ cibus et, ejus vita. Augmentum distinctum ab eo qui est proprius confirmationis. IX, 388.

Eucharistia essentialiter et in recto, species consecrata, pro quibus supponit Christi corpus extrinsece connotatum, ut in eis contentum et adoratum. Verba consecrationis, ipsa pars sacramenti et forma intrinseca (etsi efficiens) in genere signi. IX, 390.

Christi corpus sacramenti effectus; in eo res et sacramentum; unum cum sacramento, unumque sacramentum. Ejus caro cibus in quem convertamur, non ipsa signum aut sacramentum. IX, 392.

Sacerdos, eucharistiæ causa efficiens: ejus materia remota, et proxima; removenda illa, hæc ponenda. Eucharistia unum specie sacramentum, ut unum convivium unaque refectio: unitas numerica quæ, et unde. IX, 398.

Quælibet species ipsa sacramentum essentialiter. Eandem gratiam utraque conferri, ac una, quod totus in qualibet Christus. Auctoris sententia: verius forte aliam et aliam utraque præstari, ut non est tota significatio in una; nulla tamen hinc laicos gratia necessaria privari, aut affici injuria. IX, 404.

Eucharistiæ ipsa realis sumptio non necessaria absolute ut medium. IX, 410.

Baptismi et eucharistiæ in necessitate discrimen. IX, 412.

Eucharistia necessaria in voto, et non necessaria. Quid illud Eucharistiæ votum, sine quo non est salus. Eucharistia finis et consummatio omnium sacramentorum. IX, 412.

Utraque necessario consecranda species jure divino, in quo nihil relaxare Ecclesiæ liceat, nulla cogat necessitas. Dispensasse aliquando, commentitium. Juris divini relaxatio, qualis ei concessa. Excepta semper intelligitur sacramentorum substantia. IX, 425.

Eucharistiæ materia certa et dubia. Fermenti ritus aut azymi accidentalis, sub gravi præcepto cuique servandus pro ritu suæ Ecclesiæ. Nec satis caute, qui Græcos in azymo cogunt facere. IX, 433.

Aqua vino miscenda ex Ecclesiæ præcepto. Divinum videtur Cyprianus velle; sed large, pro eo quod est fundatum in Christi exemplo. Quid illa fiat, variæ sententiæ: tunc solum verti in sanguinem, cum